

Коба О. В.,

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, доцент кафедри забезпечення державної безпеки, Київський інститут Національної гвардії України
(м. Київ, Україна)

Лобунов Д. О.,

курсант факультету забезпечення державної безпеки, Київський інститут Національної гвардії України
(м. Київ, Україна)

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ НГУ ПІД ЧАС ОХОРОНИ ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ

Діяльність Національної гвардії України (далі – НГУ) у сфері охорони важливих державних об'єктів становить невід'ємну складову системи забезпечення національної безпеки та обороноздатності держави. Цей напрям регламентується комплексом нормативно-правових актів, які визначають правові, організаційні та функціональні засади службово-бойової діяльності (СБД) підрозділів гвардії. Нормативну основу становлять закони України, постанови Кабінету Міністрів, відомчі нормативні акти Міністерства внутрішніх справ, а також міжнародно-правові стандарти, імплементовані у вітчизняну правозастосовну практику [2].

Ключовим нормативним актом, що визначає правовий статус, завдання та основні функції НГУ, є Закон України «Про Національну гвардію України». У ньому закріплено, що одним із пріоритетних напрямів діяльності гвардії є охорона й оборона важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів. Ця норма формує правові підстави для створення спеціалізованих підрозділів, призначених для захисту стратегічно значущих об'єктів – енергетичних, промислових, оборонних, інформаційних і урядових установ [3].

Важливе місце у системі правового забезпечення діяльності НГУ займають підзаконні нормативно-правові акти. Зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України № 338 від 13 серпня 2014 року затверджує перелік спеціальних вантажів, що підлягають охороні та обороні силами Національної гвардії. Цей документ деталізує об'єкти охорони, визначаючи категорії матеріалів і ресурсів, транспортування яких вимагає дотримання підвищених вимог безпеки. Водночас Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 625 від 3 липня 2014 року затвердив *Положення про військові частини і підрозділи Національної гвардії України з охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів*. Цей нормативний акт визначає порядок комплектування, організаційну структуру,

завдання, особливості службової діяльності й взаємодії таких частин із іншими суб'єктами сектору безпеки та оборони. Маючи прикладний характер, зазначений наказ регламентує порядок несення служби, правила застосування зброї та спеціальних засобів, а також вимоги до професійної підготовки особового складу.

Не менш важливе значення у системі нормативного забезпечення діяльності Національної гвардії України має Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України, який використовується НГУ як базовий нормативно-правовий документ під час організації вартової служби. У Статуті визначено порядок несення служби на постах, обов'язки варти, процедури зміни чергувань, передачі об'єктів під охорону, а також алгоритми дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій або загроз безпеці. Застосування положень цього документа забезпечує уніфікацію підходів до охорони об'єктів серед усіх військових формувань держави, формуючи єдині стандарти в організації служби та реагуванні на потенційні загрози. Така статутна регламентація сприяє підвищенню рівня дисципліни, чіткості дій особового складу й оперативності у прийнятті рішень під час несення служби. Вона також створює правову основу для міжвідомчої координації між НГУ, Збройними Силами України, поліцією та іншими суб'єктами сектору безпеки [4].

Особливого значення набуває правове забезпечення діяльності НГУ у сфері охорони об'єктів критичної інфраструктури, які відповідно до Закону України «Про критичну інфраструктуру» визначаються як системоутворюючі елементи життєдіяльності держави, суспільства та економіки. Їх стабільне функціонування є передумовою енергетичної, економічної та інформаційної безпеки держави, а тому їхній захист розглядається як питання національної безпеки в широкому сенсі [3]. У цьому контексті діяльність Національної гвардії України спрямована на забезпечення фізичної охорони стратегічно важливих об'єктів, протидію диверсійно-терористичним загрозам, недопущення несанкціонованого доступу, а також підтримання сталості їх функціонування в умовах надзвичайних ситуацій і воєнного стану. Крім того, підрозділи НГУ залучаються до охорони об'єктів енергетичної, транспортної, оборонної та інформаційної інфраструктури, що перебувають у зоні підвищених ризиків. Це підкреслює роль гвардії як ключового суб'єкта у системі державного реагування на загрози безпеці критично важливих ресурсів країни.

У наукових дослідженнях наголошується, що ефективність виконання гвардією своїх функцій безпосередньо залежить від рівня узгодженості законодавства, що регламентує її повноваження. Г. С. Буга зазначає, що правове регулювання діяльності НГУ має комплексний характер, охоплюючи норми адміністративного, військового та конституційного права, а також відомчі положення, які деталізують процедури охорони і оборони [2]. М. П. Стрельбицький і В. І. Вичавка акцентують на важливості чіткої взаємодії НГУ з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами, адже охорона важливих об'єктів потребує координації, єдиного управління й обміну інформацією [4].

Сучасні умови воєнного стану висувають нові вимоги до системи правового забезпечення службово-бойової діяльності НГУ. Як зазначає І. В. Шмагайло, у період збройної агресії проти України гвардія виконує не лише охоронні, але й стабілізаційні, контрдиверсійні та антикризові функції, що вимагає адаптації нормативної бази до реалій сучасного воєнного конфлікту [5].

Отже, нормативно-правова основа діяльності Національної гвардії України у сфері охорони важливих державних об'єктів є комплексною і динамічною системою, що поєднує загальнодержавні, відомчі та спеціальні правові норми. Її розвиток має ґрунтуватися на принципах правової визначеності, міжвідомчої узгодженості та гнучкості у реагуванні на нові загрози безпеці. Подальше вдосконалення законодавства у цій сфері повинно бути спрямоване на гармонізацію нормативної бази із міжнародними стандартами захисту критичної інфраструктури, а також на підвищення ефективності міжсекторальної взаємодії у межах сектору безпеки та оборони.

Список використаних джерел:

1. Беринець М. М. Роль Національної гвардії України в охороні дипломатичних представництв. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2025. Вип. 44. С. 55–61. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/download/1610/1384>.
2. Буга Г. С. Правове регулювання діяльності Національної гвардії України. *Law and Safety*. 2023. № 3. С. 132–138. URL: https://lsej.org.ua/3_2023/136.pdf.
3. Закон України «Про критичну інфраструктуру»: Закон України від 16 листоп. 2021 р. № 1882-IX // *Голос України*. 2021. № 230.
4. Стрельбицький М. П., Вичавка В. І. Службово-бойова діяльність сил охорони правопорядку: правові засади взаємодії підрозділів охорони кордону з підрозділами НГУ. *Честь і закон*. 2017. № 4 (63). С. 102–109. URL: <https://chiz.nangu.edu.ua/article/download/126053/166492>.
5. Шмагайло І. В. Правоохоронна діяльність Національної гвардії в умовах воєнного стану. *Право і безпека*. 2024. № 4. С. 13–25.
6. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 берез. 2014 р. № 876-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 17. Ст. 594.
7. Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання: Закон України від 19 жовт. 2000 р. № 2064-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 1. Ст. 1.